

Jäsentiedote III/1975

Hyvä jäsen!

Tämän vuoden kolmas jäsentiedote sisältää tavallista runsaammin asiaa yhdellä kertaa sulatettavaksi. Toivottavasti jaksat kuitenkin käydä tiedotteen läpi. Yhdistyksemme lähi kuukausien projektit ovat asialistalla päällimmäisenä. Seuraava jäsentiedote ilmestyy vasta kesän kynnyksellä ja tulee sisältämään mm. kutsun lintuharrastajapäiville. Jäsentiedotteiden lukumäärän supistamiseen on ollut pakko mennä, koska yhdistyksemme talous ei vielä ainakaan toistaiseksi ole kovin vankka ja toiseksi "konttorihenkilökunnan"voimavarat ovat rajoitetut.

1. JÄSENMAKSUT

Vuoden 1975 jäsenmaksun on suorittanut tänään mennessä liki 30 henkilöä. Ain 30 henkilöllä asia on vielä hoitamatta. Mikäli maksussa tarvittava pankkisiirtolomake on päässyt katoamaan, tai jäsenmaksutiedot unohtumaan, niin kerrattakoon ne tässä: Tili on KOP Kemi 10615 - 32033 - 6 ja jäsenmaksujen suuruudet: opiskelijoilta ja koululaisilta 5 mk, nuorisajaostolaisilta (Kemissä, Torniossa ja Pellossa) 2 mk ja työssä käyviltä 10 mk. Mai-ittakoon, että vain jäsenmaksun suorittaneille jaetaan ilmaiseksi yhdistyksemme vuosikirja. Jäsenmaksun unohtaneille huomautettakoon, että jäsenmaksun erääntymispäivä on 15.4.1975.

2. PÖLLÖTAKSEERAUS

Viime vuonna käynnistettiin yhdistyksemme piirissä ns. pöllötakseeraus. Ideana oli kiertää "pikku partioin" ennakkoon suunnitellut reitit "yhteislähtöinä" 29.3 - 7.4 ja 12. - 21.4. Kummallekin jaksolle sovittiin tietyt päivämäärät, jolloin yhteiskuuntelu - jonakin sääsuhteiltaan otollisena yönä suoritettiin. Suurin osa tähän pöllökantojen levinneisyyden ja runsauden selvittelyyn tähtäävään puuhaan osallistuneista lintuharrastajista oli liikkeellä autolla (polkupyörien käyttö suositeltavaa mm. olemattoman meluhaitan vuoksi). Sopivilla paikoilla pysähdyttiin ja kuunneltiin (suositus vähintään 10 min) ja kaikki pöllöihin viitanneet äänet kirjattiin tarkoitusta varten laadituille lomakkeille. Mikäli piste oli "tyhjä" tämäkin merkittiin - lisäksi merkittiin säähavainnot, biotooppi, mahdollinen trappi, paikan määrittäminen ja mikäli oli tiedossa kuuntelupisteen pöytätilenne, pyydettiin tämäkin mainitsemaan. Reitit sijaitsivat pääasiassa asutuksen ulkopuolella - tyypillisintä oli ajella jotakin metsäautotietä. Näin siksi, että jo suht. harvankin asutuksen piirissä häiriöitä ilmenee kohtuuttoman paljon (järkiään ulkosalla olleet koirat reagoivat kuuntelijoiden puuhiin, samoin aiheuttaa kuuntelulle ahittaa liikenteen melu jne.) Yön aikana ehdittiin kuuntelemaan enimmillään runsaat 20 pistettä - liki 100 km. lyhimät reitit olivat n. 10 km pitkiä.

Tämän vuotinen pöllötakseeraus on parhaimmillaan meneillään. Kaikille mukaan ilmoittautuneille jaettiin viime kuun lopulla asiasta tiedottava kirje. Sen verran on kentältä tihkunut tietoja, että voidaan vahvistaa jo aiemmin uumoiltu ja todettukin pöllökantojen romahdus - kemiläisten ja torniolaisien antina on tähän mennessä ollut vain 1 lapinpöllöpari. Mitenkähän on muualla Lapin läänissä? Kaikki uudetkin 'pöllöilijät' ovat tervetulleita mukaan tähän jännittävään touhuun. Seuraava yhteiskuuntelu suoritetaan 11. - 20.4 välisenä aikana ja toivon mukaan "yhteislähtö" voitaisiin suorittaa jo 12.4. Kuuntelun kestoajaksi suositellaan klo 20.00 - 02.00. Mikäli sää ei ole 12.4 suotuisa (ihannetyyppi: tyyni, kylmä ja suht. pilvetön) voi kuuntelun suorittaa jonakin muuna iltana 11.-20.4. Tulokset kirjataan nykyisille hav. lomakkeille. Lomakkeeseen tulee em. tietojen lisäksi merkitä reitin pituus ja liikkumatapa. Pisteet tulee lisäksi juoksevasti numeroida ja varustaa kellonaikamerkinnoin (mistä-mihin). On syytä opiskella annakolta eri pöllölajien äänet.

3. KEVÄTHAVAINTOJEN KERUU 1975

Lintujen kevätmuutto alkoi toimialueellamme jo runsas kuukausi sitten. Maaliskuun alkupäivinä todettiin niin Torniossa kuin Rovaniemelläkin harmaalokki. Mainitun kuun lopulla on sitten saapunut harvakseltaan lisää muuttajia, joista mainittakoon kiuru, pulmunen, mustarastas ja mustavaris. Kaikki luetellut lajit on todettu ensinnä Kemissä.

Jotta lintukevään kulku saataisiin toimialueellamme kartoitettua tarvitaan mahdollisimman suuren ja innokkaan lintuharrastajajoukon antamaa panosta. Katseet kohdistuvat nyt entistä anovammin Rovaniemen ja Kemijärven lintuharrastajiin, nimenomaan nuoriin, joille aktiivinen muuton seuranta on tukevin konsti lintulajien opiskelussa. Toivon mukaan niin Rovaniemellä kuin Kemijärvelläkin voivat varttuneemmat lintuharrastajat tukea ainakin asiantuntemuksellaan em. pyrkimyksiä. Kemissä ja Torniossa kevätmuuton seuranta tuntuu jo juurtuneen monikymmenpäiseen joukkoon ja aamuiset retket näyttävät sujuvan kuin kilpajuoksuna. Eiköhän Pellossakin ole asiat tässä suhteessa hyvällä mallilla?

Keväthavainnot pyydetään merkitsemään yhdistyksemme havaintojenkeruulomakkeille. Viime vuodesta poiketen lähetetään lomakkeet ainoastaan kevätmuuton seurantaan ilmoittautuneille henkilöille. Muut voivat tietysti tilata havaintolomakkeita sihteeriltä (es. Veitsiluodontie 9 B 6 94830 Kemi 83). Lomakkeiden postittaminen koko jäsenkunnalle rasittaa kohtuuttomasti talouttamme.

Havaintojenkeruun tavoitteena on saada mahdollisimman monelta paikkakunnalta kunkin ns. vakiolajin osalta 3 ensimmäistä muuttohavaintoa, samoin 3 viimeistä sikäli kuin tämä voidaan osoittaa, sekä muuton huippua kuvastavat havainnot. Kaikki petolinnut, hanhet, kuikkalinnut, joutsenet, kurjet, uikut (ei silkkiuikku merenrannikolla), uivelo ja harvinaisuudet (pyydettyessä lähetetään lajikohtainen luettelo kaikille halukkaille - luettelosta käyvät ilmi Lapin läänin kunnittain ne lintulajit, jota voidaan pitää harvinaisina ns. aluevastaavan lista) tulee aina muuttokaudella merkitä lomakkeelle (lomakkeen koodi n:o 6). Havaintolomakkeet pyydetään lähettämään kesäkuun puoliväliin 1975 mennessä Pentti Rauhalalle.

4. Liiton muuttokysely

Osalle jäsenkuntaamme (lähinnä keväthavaintojen keruuseen ilmoittautuneille) on lähetetty Lintutieteellisten Yhdistysten liiton muuttokysely. Sen lomakkeet ovat osaksi esipainettuja ja käsittävät mukaan nidotut ohjeet. Tämän kyselyn pohjalta laaditaan Lintumies-lehden kevätmuuttoyhteenveto, joten lomakkeet kannattaa täyttää siitäkkin huolimatta, että retekäily sattuisi jäämään vähäiseksi. Kyselyn lisäohjeissa mainitut ohituspuoli ja lentokorkeus ovat vähemmän tärkeitä. Toistettakoon, että kysely kannattaa palauttaa aluevastaavalle vaikka se olisi täytetty vain osittain. Samaa kyselykaavaketta käytetään myös syksyllä.

5. KEVÄTMUUTON JOUKKOHAVAINNOINTI

Yhdistyksemme suurta suosiota saavuttanut kevätmuuton joukkohavainnointi järjestetään tänä keväänä sunnuntaina 27.4 klo 04.00 - 14.00. Havainnointiaikaa on tietenkin syytä jatkaa mikäli muuttajia (esim. kurkiparvia) riittää vielä iltapäiväjaksolle. Aloitusaikakohta saattaa ensikertalaisesta tuntua varhaiselta, mutta totuus on, että esim. pikkulintujen muutto on vilkkainta juuri varhaisaamun tunteina.

Muistiin merkitään 10 min jaksoissa kaikki havaitut muuttajat (myös vaelluslajit). Lajilleen tunnistamattomia lintuja ei saa jättää pois - voidaan merkitä esim: peippolintu, rastas, sorsalintu, buteo sp. jne. Suuremmille linnuille, kuten joutsen, hanhi ja kurki merkitään tarkka kelloaika. Havainnot kirjataan yhdistyksemme lomakkeille. Koska käytämme jaksotusta ei lomakkeita tarvita "kasapäin". Lomakkeen pvm. sarake voi nyt palvella klo-aika sarakkeena. Havaintokoodi on n:o 5. Huom! on taatusti muistettava kirjata oikeat yksilömäärät. Mikäli jakson aikana menee samaa lajia useaan eri suuntaan, merkitään vallitsevin suunta (pää- ja väli-ilmansuunnat riittävät) kuitenkin täysin päinvastaiseen suuntaan menneet otukset tulee kirjata erikseen. Ohituspuolia eikä lentokorkeuksia tarvitse merkitä.

Kun havainto varustetaan tarkalla kelloajalla, tehdään se silloin, kun lintu tai parvi on kaikkein lähinnä havaintopistettä. Havaintolomakkeen kääntöpuolelle merkitään kahden tunnin välein seikkaperäinen säänkuvaus (täysiltä tunneilta) siitäkin huolimatta, että lomakkeelle tulee kunkin havainnon kohdalle lyhyt luonnehdinta säätilasta (tuuli, lämpötila ja säätyyppi). Laajempaan sääkatsaukseen tarvitaan em. tietojen lisäksi maininta näkyvyydestä - merkitään: alle 0.1 km, 0.1-1 km, 1-3 km, 3-10 km ja yli 10 km. Lisäksi tulee mainita esim. sateen laatu ja runsaus sekä mikäli mahdollista pilvityypit.

Toivon mukaan seuraaville paikkakunnille tulisi saada havaintopiste: Kemi 2 pistettä, Kivalot 1 piste, Tornio 2 - 3 pistettä, Tervola 1 piste, Ylitornion Pessalompolo 1 piste, Pello 1 piste, Rovaniemi 1 piste, Kemijärvi 1 piste ja Sallan Ahvenselkä 1 piste = yht. 11 - 12 pistettä. Mikäli esitetty havaintopisteverkosto toteutuu ja sää on suotuista, voidaan odottaa varsin mielenkiintoisia tuloksia. Joukkohavainnointi peruuntuu vain poikkeuksellisen huonon sään satuttua (esim. kova myrsky). Mikäli niin onnettomasti käy, voidaan vielä harkita seuraavaa viikonloppua, vaikkakin esim. rannikon piirissä ko. ajankohta normaalivuosiensa on auttamattoman myöhäinen esim. kurkien ja petolintujen tarkkailuun.

Niille henkilöille, jotka eivät ole aiemmin osallistuneet joukkohavainnointiin, kerrottakoon, että hav. paikaksi kannattaa valita sellaisen kohde mistä on hyvästi näkyvyyttä ainakin päämuuttosuuntiin ja jossa on suht. rauhallinen ympäristö. (esim. kolmiomittaustorni, hyppyrimäki tms.) Havainnointi on tauoton. Lomakkeet olisi kiva saada täytettyinä jo toukokuun 1975 aikana (palautusosoite: Vainionkatu 39 94200 Kemi 20 Veikko Rantamäki). Kuitenkin palautus tulee hoitaa viimeistään muun kevähavainnointineiston pal. aikataulun mukaisesti.

6. LINTUATLAS-PROJEKTI

Vuosi sitten maassamme käynnistynyt Lintuatlas-projekti jatkuu tänä ja ainakin muutamana tulevana vuotena. Yhdistyksemme toimialueella karotoitettiin v. 1974 enemmän tai vähemmän perusteellisesti n. 50 ruutua, jotka sijoittuvat miltei yksinomaan Lapin läänin läntisiin kuntiin.

Tänä vuonna on tavoitteena saada nykyisten ruutujen jatkotakseerauksen lisäksi lisää ruutuja - ennen muuta keskisestä ja itäisestä Lapista. Mainittakoon, että projektin aloitusvuonna päästiin koko valtakunta mukaan ottaen n. 10 %:n peittävyys tutkimuksessa käytettävillä 10 x 10 km:n ruuilla. Jos maa jaetaan 50 x 50 km:n ruutuihin, on jotain tietoa runsaasta 40 %:sta näitä ruutuja.

Atlas-projektin päämääränä on - niinkuin jo useimmat jäsenemme tietävät - tasaisesti yli maan levittäytyvään tutkimusruudukkoon (yhtenäiskoordinaatisto) pohjautuva lintujen levinneisyyskartasto. Huomion arvoinen seikka on, että tarkoituksena ei ole arvioida lintujen runsautta tai päämääriä, vaan osallistujia kentällä pyrkii ainoastaan toteamaan, esiintyykö tietty laji ruudulla pesivänä vai ei. Kukin todettu laji merkitään erityiselle kaavakkeelle käyttäen jotain täyttöohjeessa mainittua varmuutta, joista lievin on 01=havaittu pesimäaikana ja väkevin 20=nähty pesä, jossa munia tai poikasia. Muut varmuudet ovat sitten tältä väliltä - esim. 11=harhauttamisyrityksiä, leikkii siipirikkoa, tai 06=soidinmenoja.

Koska projekti on, mm. vähäisen informaation vuoksi, varsin monelle jäsenelle hämähä ja siitä syystä johtanut pidättyvyyteen mielipidetietysteluumme po. kohdassa, on syytä tähdentää, että atlas-projekti on helppoa, hauskaa ja hyödyllistä - kun jonkin lajin pesän löytää ruudusta, lajin voien jälkeen (kirjaus kuitenkin) unohtaa ja keskittyy muihin lajeihin. Ei pidä myöskään luulla, että maastossa pitää 'möyriä' pelkästään atlas-työn merkeissä - viime kesän tulokset ovat pääosin retkeilyn 'sivutuotetta' - näin ollen siitä ei pitäisi ainakaan rasitetta tulla.

Lintu-atlas projekti on jälleen käynnistynyt (käpylinnut odottavat pesillään laskijoita, pöllöt huhuilevat - ainakin muutamat - kirjaa havaintosi atlas-kaavakkeelle!)

Älä aloita projektia omin päin, ilmoittaudu yhdistyksemme aluevastaavalle, Aimo Komoselle (os. Vanamokatu 11 A 20 96500 ROVANIEMI 50) välittö-

mästi. Lintuatlas-projektin aluevastaava Aimo komonen osoittaa kaikille mukaan ilmoittautuneille sopivan ruudun ja jakaa lomakkeet ja mahdolliset muut 'tykötarpeet'. Mikäli vielä mielit mukaan, niin pidähän kiirettä!

7. TALVILINTUHAVAINNOT

Mikäli jäsenkunnalla on piilloissaan päättyneen talven lintuhavainnot, olisi niillä syytä ilahduttaa Erkki Valtosta (os. Puutarhakatu 5 A 95400 TORNIO), hankun on lupautunut tekemään talvilintuyhteenvetön 1974/75. Talvilintulaskennan uusintatuloksiakin puuttuu vielä roimasti. Havainnot on syytä pistää postiin ensi tilassa!

8. LIITTO TIEDOTTAA

Yhdistyksemme on hyväksytty Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto ry:n jäseneksi. Liitonhallitus teki asiasta päätöksen jo 20.12.1974 (jäsenyys alkoi tämän vuoden alusta lukien), mutta vaivautui ilmoittamaan yhdiskysellemme asiasta vasta vuosikokouksemme jälkeen helmikuun puolivälissä! Niimpä jäsenmäärämme oikeuttamat 3 liittoeustajaa ovat vielä nimeämättä.

Tällä hetkellä liitolla on runsaat 1500 henkilöjäsentä. Eräänä huomattavimmista tavoitteista liitolla on Lintumies-lehden julkaiseminen yhteistyössä Suomen Lintutieteellisen yhdistyksen kanssa. Hiljattainhan ilmestynytkin lehden vuoden 1975 ykkösnumero. Yhdistyksemme piirissä suoritetun kyselyn perusteella voidaan arvioida, että vain n. joka kolmas LLY:n jäsen kuuluu lehden tilaajiin. Mainittakoon, että Lintumies-lehden voi tilata maksamalla 15 mk postisiirtotilille 398 57-6 ja merkittämällä maksun saajaksi Lintumies-lehti/Heikki Lokki Santavuorentie 3 C 40 00400 Hki 40. Liiton tavoitteena on saada nostetuksi nykyinen, n. 1500 kappaleen painos 500 kpl suuremmaksi, mikä takaisi lehden talouden. Samantien todennäköisesti voitaisiin palkata liitolle toimihenkilö, mistä olisi puolestaan hyötyä jäsenyhdistyksille. Lehdestä todettakoon vielä se, että siinä tullaan julkaisemaan myös yhdistyksemme jäsenistön aikaansaamia juttuja.

9. OHAATUT YLEISÖRETKET

Kemissä järjestettiin viime vuonna toukokuulla yleisöretkiä. Tätä toimintamuotoa tullaan tänäkin keväänä jatkamaan - todennäköisesti homma aloitetaan jo tämän kuun lopulla. Yleisöretkillä on merkittävä informaatioarvo ja niitä kannattaisi järjestää muuallakin toimialueellamme - mienkä on pellolaiset, rovaniemeläiset, torniolaiset ja muut? Retkillä voi saada 'vipuseen' vaikkapa jäsenistöömme soveliaita henkilöitä.

10. LINTUHARVINAISUUDET

Marraskuussa 1974 pidettiin Helsingissä ns. rariteettikomitean perustava kokous. Komiteaan kuuluu 5 jäsentä (lisäksi varalla 2). Puheenjohtajana toimii Lintumies-lehden päätoimittaja. Muut jäsenet valitsee SLY:n hallitus (LYL voi tehdä ehdotuksia kokoonpanoksi). RK tarkastaa sellaiset havainnot, jotka on tarkoitus julkaista Lintumiehessä (tai Ornis Fennicassa). Havainnot ilmoitetaan RK:lle paikallisyhdistysten aluevastaavien kautta (LLY:ssä Juhani Jaakkola). Aluevastaava 'punnitsee' havainnon, kuin myös sen tekijän (!) luotettavuuden. Joissakin tapauksissa lintuharrastaja voi lähettää suoraan havaintonsa RK:lle. LINTUMIES-lehden seuraavassa numerossa pitäisi olla asiasta enemmän - siinä pitäisi käydä myös ilmi ne lajit, jotka päästäkseen viralliseen noteeraukseen, edellyttävät rariteettikomiteamenettelyä.

Jäsentiedote IV/1975

RETKEILYPÄIVÄT 07.06.1975

Tämän kesäinen retkeilypäivä pidetään Kemijärvellä, missä tutustutaan Kauko Uinon opastuksella paikkakunnan linnustoon. Tutustumisen kohteena on mm. muuan suoalue, jonka äärelle pääsee mainiosti autollakin, sekä mm. Isokylän niityt. Kumisaappaat on syytä varata mukaan.

Osallistujia pyydetään kokoontumaan Kemijärven lukiolle aamulla klo 07.00. Lukion osoite on: Hillatie 6 (4. kerroksinen, punatiilinen rakennus keskellä kaupunkia).

Kehnon sään sattuessa ollaan lukion tiloissa 'rupattelupäivän' merkeissä - lintuharrastajathan ovat kyltymättömiä jutuniskijöitä, kun vain linnuista pääsevät puhumaan. Tulkaahan joukolla mukaan! Tervetuloa!

LINTU-HAVAINTOJA

Seuraavassa on joitakin kevään lintuharvinaisuuksia. Valitettavasti kaikki eivät mahdu tähän katsaukseen, mutta toivon mukaan ne voidaan julkaista seuraavassa jäsentiedotteessa.

Merimetso Kemin Rytikari 18.4 10 yks muutti NW. Arktikamuutontarkkailussa Simon Ykskuudessa nähtiin seuraavasti: 25.5 3 N ja 27.5 7 N, (JJ, SM, PR & MJ)

Kiljuhanhi Tornion Koivuluoto 24.5 1 paikallinen (HH)

Ristisorsa Tornion kaupunginlahti 17.5 1 ♀ (HH)

Harmaasorsa Torniossa 3 havaintoa: 4.5 1 pari kaupunginlahdella, 9.5 1 ♂ Koivuluodossa ja 20. - 21.5 1 pari Puuluoossa (HH ym.)

Keräkurmitsa Kemin Hepola 30.5 alk. 3 yks. (SM, MH & JJ). Ilmeisesti poikkeuksellisen ankarien ilmasto-olosuhteiden (lumisateet) Lapista karkoittamia. Myös Rovaniemellä nähty hiljattain suurehko parvi (AK)

Pulmussirri Simon Tiironhieta 24.5 1 talvipukuinen ad. (JJ)

Mustapyrstökuiri Tornio, Raumonjärvi 1.5 1 yks. (HH). Tornion Koivuluoto 25.5 1 ♀ ja 27.5 1 koiras. (HH)

Merikiuhu Kemi Hepola 26.5 1 yks. muutti N (JJ, PR & MJ)

Ieäpyrstökiuhu Simon Lalli 11.5 1 vaalea E (JJ)

Tunturikiuhu Arktikamuutontarkkailussa Simon Ykskuudessa nähtiin seuraavasti: 22.5 1 E ja 23.5 13 yks. parvi E. Lisäksi laji todettiin 25.5 Ylitorniolla (1 yks.) (JJ, JH, SM, EH & PeR)

Pikkulokki Tornion Puuluoto 23.5 1 juv. (HH).

Havainnoitsijat: Matti Hernetkoski (MH), Jussi Heiska (JH), Esa Huhta (EH), Hannu Huhtalo (HH), Juhani Jaakkola (JJ), Markku Jokela (MJ), Aimo Komonen (AK), Seppo Marjamaa (SM), Pekka Rappeli (PR) ja Pentti Rauhala (PeR).

Tärkeää Muista lähettää kevätkuukaavakkeet täytettyinä Pentti Rauhalalle ja Atlas-kaavakkeet heti kesän päätyttyä Aimo Komoselle.

Lämpenevämpää ja linturikasta kesää toivoo LLY:n johtokunta